

DRUŠTVENI DOGOVOR O UČENJU STRANIH JEZIKA U ORGANIZACIJAMA UDRUŽENOG RADA OSNOVNOG OBRAZOVANJA I PRIPREMNOG STUPNJA SREDNJEG OBRAZOVANJA

24 Posljednjih dana prošle godine predložen je Vijeću udruženog rada Sabora SR Hrvatske Prijedlog društvenog dogovora o učenju stranih jezika koji su podnijele najviše društvene i pedagoške ustanove naše republike. Usvajanje ovog dogovora bit će prvi korak k sređivanju anarhičnog stanja u kojem se ovo područje obrazovanja danas nalazi. No za učenje klasičnih jezika, latinskog i grčkog, ovaj dokument ima izuzetan značaj. U njemu se, po prvi put od oslobođenja, rješava umjetno stvorena dilema ima li smisla učiti klasične jezike ili ne. Odgovor, dat u članovima ovog dogovora, nedvosmislen je: „Radi osiguranja izučavanja i njegovanja povijesne i kulturne baštine naših naroda i narodnosti i razvoja i unapređivanja pojedinih znanstvenih područja, određeni broj odgojno-obrazovnih organizacija osnovnog i pripremnog stupnja srednjeg obrazovanja će, uz suglasnost odgovarajućih samoupravnih interesnih zajednica odgoja i obrazovanja, uvesti fakultativno učenje klasičnih jezika – latinskog i grčkog“ (član 10).

Učenje klasičnih jezika nalazilo se u poslijeratnom razdoblju uvijek, uglavnom, u silaznoj putanji. Samo zahvaljujući upornosti pojedinaca, koji su branili potrebu za učenjem latinskog i grčkog jezika, ono nije potpuno zamrlo, no održalo se tek u skromnim razmjerima. Napadnuti kao „ostatak staroga“, kao „elitistički bastion“, kao nepotreban i suvišan privjesak školskog sistema, latinski i grčki jezik gurnuti su u rezervate. Uzaludno je bilo spominjati njihovo značenje za našu kulturu i znanost. Bili su tolerirani ali ne i priznati. Ovaj dogovor u tom pogledu predstavlja potpun zaokret. Stavljajući na prvo mjesto društvenu potrebu za učenjem tih jezika, predlagači društvenog dogovora postavili su osnovicu za pravilno vrednovanje klasičnih jezika.

Stanje koje ovakav nov pristup zatiče zahtijeva od svih sudionika u obrazovnom lancu da počnu praktički iz početka. Jedan od prvih zadataka bit će utvrđivanje mreže škola u kojima bi se fakultativno moglo učiti grčki i latinski jezik. Danas je učenje klasičnih jezika koncentrirano u Zagrebu, a potrebe za njihovim poznavanjem daleko prelaze njegove granice. Sigurno je da bi bar u velikim centrima (navodimo samo Osijek, Rijeku, Zadar, Split i Dubrovnik s njihovim arhivima, muzejima, knjižnicama i golemim kulturnim potencijalima) mogla biti organizirana nastava. Nadalje, predstoji reaktiviranje stručnih aktiva nastavnika koji predaju

latinski i grčki jezik u svim oblicima i stupnjevima obrazovanja, kako bismo na temelju praktičnih iskustava mogli bolje i efikasnije djelovati. Izmjenom iskustava i kolektivnim radom došli bismo tada i do novih planova i programa koji su, u svojoj dosadašnjoj formi, postali ozbiljna smetnja u poboljšanju rada.

Osim horizontalnih usklađivanja i planiranja (o suradnji s nastavnicima hrvatskoga ili srpskoga jezika i stranih jezika) nužno je utvrditi i vertikalni tok. Danas on postoji samo u Zagrebu gdje se kontinuirano uči latinski od 5, a grčki od 7. razreda u četiri osnovne škole. Nastavak učenja klasičnih jezika omogućen je u pripremnom i završnom stupnju bivše Klasične gimnazije koja je sad radna jedinica u sastavu Pedagoškog obrazovnog centra. Njezin položaj, ipak, još nije posve definiran, te će, prema planu Sekretarijata za prosvjetu i kulturu, ona najvjerojatnije prijeći u novoj školskoj godini u Centar za žive i klasične jezike koji će biti formiran od bivših gimnazija „V.I. Lenjin“, „Rade Končar“ te Klasične gimnazije. U tom će centru učenje stranih jezika dobiti posebno mjesto, a u tom okviru i učenje klasičnih jezika. U završnoj fazi srednjeg obrazovanja ono će morati biti prilagođeno potrebama velikog broja disciplina koje zahtijevaju poznavanje latinskog, odnosno grčkog jezika. U okviru visokih škola, gdje je takvo znanje nužno, organizira se i tečajna nastava učenja klasičnih jezika. S obzirom na obimnost građe, i društveni dogovor naglašava potrebu kontinuiranog učenja klasičnih jezika – od osnovne škole. Kao neophodna osnovica učenju mnogobrojnih struka tek kontinuitet može dati najbolja rješenja.

Posebno važan položaj u ostvarenju ovog dogovora imat će bivša Klasična gimnazija. Povezujući osnove ovih jezika, naučene u osnovnoj školi, sa zahtjevima brojnih disciplina, ona svojim programima u završnom stupnju treba da omogući usavršavanje znanja klasičnih jezika isto tako budućim filozofima i lingvistima kao i medicinarima ili farmaceutima. Koji će oblici obrazovne djelatnosti ostvariti takav vid demokratizacije obrazovanja, odgovorit će skora budućnost. Usvajanje ovih mogućnosti, sadržanih u društvenom dogovoru, istinski bi unaprijedilo reformu obrazovanja. Pravo na obrazovanje, maksimalno prilagođeno zahtjevima i pojedinaca i zajednice, krenut će prema ostvarenju.

Marijan Bručić
Zlatko Šešelj